

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Medlemsblad nr 2/2013

Kolbotn sentrum.

Bilde tatt av Steinar Karlsrud fra Skrenten våren 1973.

I forgrunnen ses taket av stabburet, dernest Sentrumsbygget. Bygget på Kolbotn stasjon er noe lenger enn i dag. Bak dette Samfunnshuset med Domus, kino, selskapslokaler, butikker, restaurant m.m.. Bak samfunnshuset til venstre på bildet *Benoni* tilhørende fam. Petersen - Kolbotnvn. 33. Dernest *Hoelstad* tilhørende fam. Stenerud (Tårnhuset) - Kolbotnvn. 31. På andre siden av Kolbotnvn. *Poverud* tilhørende fam. Karlsrud - Kolbotnvn 34. Dernest mot venstre *Kairo* tilhørende fam. Furuholmen - Kolbotnvn. 36. Etter det skimtes *Nyborg* fam. Siggeruds hus - Kolbotnveien 38. På venstre side av bildet fra *Benoni* mot Ingieråsen skole følger *Landheim*, tilh. fam. Henriksen, Edvard Griegs vei 3, og dernest *Lilleborg*, tilh. fam. Kristiansen. Huset er nylig revet i forbindelse med veien.

Alt dette inngår i dagens Kolbotn sentrum med næring og boliger.

Oppegård Historielags styre

Fra venstre: Finn E. Edvardsen, Severin Breivik, Einar Skillebekk, Egil Wenger, Steinar Karlsrud, Nils B. Olsen. Birger Løvland var ikke til stede da bildet ble tatt.

Styret i Oppegård Historielag har konstituert seg slik:

Egil Wenger, leder, telefon: 97 74 90 02, e-post: egil@wenger.no

Egil Wenger er formelt valgt til kasserer, men funksjonen ivaretas i praksis av Gustav Fredrik Huseby, e-post: fredrik.huseby@gmail.com

Birger Løvland, nestleder, telefon: 99 31 93 58, ablovland@hotmail.com

Nils Birger Olsen, sekretær, 41 56 08 85, joru-we@online.no

Severin Breivik, styremedlem, telefon 92 88 84 87, cvrin@live.no

Einar Skillebekk, styremedlem, tlf.:92 05 05 95, skillebekk.einar@gmail.com

Finn E. Edvardsen, styremedl., tlf.:91 14 67 87, finn.e.edvardsen@gmail.com

Steinar Karlsrud, styremedl., tlf.:95 87 99 36, steinar.karlsrud@hafslund.no

-----
Web redaktør er Siri Iversen: siri.iversen@gmail.com

Hjemmeside: <http://www.oppegard-historielag.org>

e-post: oppegard.historielag@gmail.com

Postadresse:Oppegård historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

Revisor: Elisabeth Storløyken

Valgkomite:

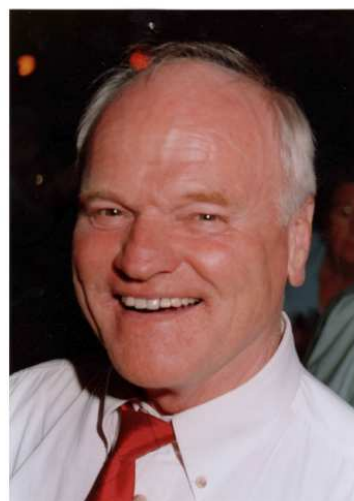
Bjørn Egil Jensen (leder), Bjørn Engebretsen og Sverre Christiansen

Redaksjonskomite for medlemsbladet:

Nils Birger Olsen, Siri Iversen og Odd Ståle Indreeide

Lederen har ordet.

Sommeren er på hell, akkurat som vanlig. Det er ikke lett å tvinge tankegangen inn på lokalhistorie-relaterte temaer i solvarmen som fortsatt er der, i hvert fall i skrivende stund. Riktig nok kommer det jevnlig innspill, også i løpet av sommeren, som får meg til å gjøre noen småstunt på Historielagets vegne. Den kommunale ”mølle” maler jo som vanlig. Ellers er det gjerne planleggingen av høstens tiltak, og nettopp utgivelsen av dette bladet, som får hjulene til å ”knirke” i gang.

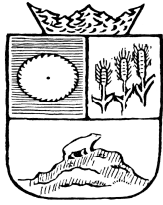

Akkurat i år var sommeren særdeles velkommen, kanskje ikke først og fremst som følge av høyt aktivitetsnivå i selve Historielaget, men i ett av våre tilknyttede aktivitetsområder, Gjesjøelva Natur- og kulturpark, hvor det er blitt slik at historielagskreftene er helt sentrale i arbeidet med å klargjøre, utvikle og formidle utstillingene i Langbygningen. Vi har fått plass til mange lokalhistoriske perler i de nye utstillingsarealene. Det er tross alt over 800 m² utstillingsareal i bygningen

Vi er kommet inn i et fast mønster med møtested for styremøtene. Biblioteket har vist en flott velvilje med å tilby oss vederlagsfritt møterom i Kolben. Det er greit å slippe å finne nye møterom fra gang til gang. Siden årsmøtet har vi utviklet gode arbeidskrefter innad i styret, noe som medfører en velkommen avlastning på oss som har masse ”jern i ilden” fra før. Vi har vel ikke lagt merke til det, men styret har en sammensetning som ikke helt fyller intensjonene i offisiell likestillingspolitikk. Det er bare menn blant de 7 styremedlemmene. En klar utfordring for jentene ved neste korsvei ! Nå sier vel ikke vedtektene våre noe spesielt om dette, men.. . Vedtektene sier derimot noe om geografisk spredning av styremedlemmene. Vi er vel ikke helt perfekt sammensatt på det heller, vi mangler representant fra Svartskog. Så – en jente fra Svartskog, det hadde vært noe det!

Utover det som er nevnt innledningsvis, har nok ikke styret hatt de store enkelt-sakene på tapetet denne sesongen. Men, arbeidet med kalenderen er på plass, takket være iherdig innsats fra redaktøren. Det blir spennende å se resultatet etter hvert.

Egil Wenger

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Årsmøteprotokoll for Oppegård historielag, 13.mars 2013, Skogsland Dagsorden

Godkjenning av innkalling. Konstituering. Valg av møteleder, referent og 2 medlemmer til å undertegne protokollen.

Innkallingen til årsmøtet ble godkjent. Egil Wenger ble valgt til møteleder, Siri Iversen ble valgt til referent og som underskrivere av protokollen ble Jon Sjødal og Bjørn Engebretsen valgt.

Godkjenning av årsberetningen.

Årsmøtet ble innledet med stillhet til minne om styremedlem Randi Skjerven som gikk bort høsten 2012. Leder Egil Wenger gikk deretter gjennom årsberetningen som står i medlemsblad nr 1/2013 og som var sendt ut til medlemmene på forhånd. Til gjennomgangen av punktene omkring historielagets engasjement i Langbygningen ble økonomi og formalisering ved eventuelle ytterligere lån til restaurering av Langbygningen diskutert. Bortsett fra en korrigering om at det er 100 år og ikke 150 år siden brannen på Stubljan ble årsberetningen godkjent uten bemerkninger.

Godkjenning av regnskapene for 2011 og 2012.

Historielagets regnskapsfører/kasserer Gustav Fredrik Huseby (se årsberetningen) orienterte om regnskapet for 2012 og som er godkjent av revisor. Siden regnskapet for 2011 ikke ble godkjent på årsmøtet i 2012 fordi det ikke var ferdig, ble nytt regnskap for 2011 sendt ut til medlemmene i medlemsblad nr 2/2012. Det har ikke kommet inn kommentarer til det. Regnskapene for 2011 og 2012 ble godkjent uten bemerkninger.

Innkommne forslag. Styret foreslår vedtektsendring.

På grunn av forslaget om vedtektsendring fra styret ble rekkefølgen på dagsorden endret. Styrets forslag til vedtektsendring:

§ 2 Medlemskap

I utgangspunktet har Oppegård historielag en kontingent for familiemedlemskap. Både enkeltpersoner og organisasjoner/firma kan være medlemmer for samme kontingent. To utgaver i året av medlemsbladet, årets utgave av kalenderen og Follominne er inkludert i medlemskapet når dette er betalt. **Vedtak:** Forslaget ble vedtatt mot 2 stemmer.

Fastsettelse av kontingent for 2014. Styret foreslår økning.

Styret forslag var å øke kontingenten med 60 kr til 260 kr for å dekke inn deler av kostnadene som følger av at både kalenderen og Follominne inngår i medlemsavgiften. Fra salen kom et motforslag om å øke med 100 kr til 300 kr.

Vedtak: Ved avstemming var det flertall (21 stemmer) for forslaget om å øke kontingenten til 300 kr fra og med 2014, da blir kalenderen også inkludert i medlemskapet.

Budsjett for 2013.

Gustav Fredrik Huseby la fram budsjettet som ble godkjent. Laget har god økonomi og med 341 medlemmer ved utgangen av 2012.

Valg av leder, styremedlemmer, revisor og valgkomité.

Valgkomiteen har bestått av Bjørn Egil Jensen (leder), Bjørn Engebretsen og Karsten Høy. Tre nye styremedlemmer skulle velges da verken Geir Bagge-Skarheim eller Siri Iversen tok gjenvalg og Randi Skjerven døde i september. Bjørn Engebretsen la fram valgkomiteens innstilling som ble enstemmig valgt. Egil Wenger tok på seg ledervervet for nok et år.

Det nye styret:

Leder Egil Wenger	gjenvalg	1 år
Styremedlem Einar Skillebekk	ikke på valg	1 år
Styremedlem Severin Breivik	ikke på valg	1 år
Styremedlem Birger Løvland	ikke på valg	1 år
Styremedlem Nils B. Olsen	ny	2 år
Styremedlem Steinar Karlsrud	ny	2 år
Styremedlem Finn Einar Edvardsen	ny	2 år

Valg av revisor:

Revisor Elisabeth Storløyken tar gjenvalg for 1 år.

Valgkomité:

Bjørn Egil Jensen (leder), Bjørn Engebretsen og Sverre Christiansen. Siri Iversen og Geir Bagge-Skarheim (ikke til stede) fikk blomster og takk for innsatsen i Oppegård historielag. Det nye styret konstituerer seg på første styremøte. Årsmøtet hevet.

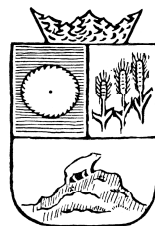
Siri Iversen, referent (sign)

Jon H. Sjødal (sign.)

Bjørn Engebretsen (sign.)

Etter årsmøtet:

Steinar Karlsrud viste bilder og fortalte fra «gamle» Kolbotn for et entusiastisk publikum.

**OPPEGÅRD
HISTORIELAG**

OPPEGÅRD HISTORIELAG

Stiftet 19.11.1986

VEDTEKTER

Vedtatt 19.3.1986. **Sist revidert 13. mars.2013.**

§ 1 Formål

Oppegård Historielag har til formål å vekke interesse og forståelse for Oppegård kommunes historie. Laget vil arbeide for å utbre kjennskap til vår kulturarv og verne kulturminner av alle slag.

§ 2 Medlemskap

I utgangspunktet har Oppegård historielag en kontingent for familiemedlemskap. Både enkeltpersoner og organisasjoner/firma kan være medlemmer for samme kontingent. To utgaver i året av medlemsbladet, årets utgave av kalenderen, og Follominne, er inkludert i medlemskapet når dette er betalt.

§ 3 Årsmøtet

Årsmøtet er historielagets høyeste organ, og holdes hvert år innen utgangen av mars måned. Årsmøtet kunngjøres minst 3 uker på forhånd, med anmodning om at forslag som ønskes behandlet på årsmøtet, må være styret i hende senest en uke før årsmøtet. Innkallingen med årsberetning, regnskap, budsjett og andre forslag, sendes ut 2 uker før møtet.

Følgende saker skal behandles av årsmøtet:

Konstituering

Årsberetning

Revidert regnskap

Fastsettelse av neste års kontingent

Budsjett

Innkommne forslag

Valg

Årsmøtet er beslutningsdyktig når minst 15 medlemmer er til stede. Dersom styret eller minst 1/3 av medlemmene finner det påkrevet, kan det innkalles til ekstraordinært årsmøte.

§ 4 Styret

Et styre på 7 (syv) medlemmer, velges av årsmøtet. Blant disse velges lederen for ett år om gangen. Lederen har dobbeltstemme ved stemmelikhet. Av de seks styremedlemmene velges tre for 2 år, og de andre tre for 2 år, annet hvert år. Styret konstituerer seg selv med nestleder, sekretær og kasserer, og fordeler andre arbeidsoppgaver på styrets medlemmer. Styret kan sette sammen arbeidsgrupper som også involverer medlemmer av laget utenom styret.. Det skal legges vekt på å få en geografisk spredning av styremedlemmene. Styret er vedtaksført når minst 4 styremedlemmer er til stede. Årsmøtet velger revisor og en valgkomité på 3 medlemmer for ett år om gangen.

§ 5 Æresmedlemskap

Æresmedlemmer utnevnes av styret. Begrunnet forslag om æresmedlemskap kan fremmes av medlemmene overfor styret. Æresmedlemskap i Oppegård Historielag kan tildeles medlem som har gjort en ekstraordinær innsats for fremme av lagets formål. Æresmedlem får et diplom, og fritas for å betale medlemskontingent.

§ 6 Tilslutning

Historielaget skal stå tilsluttet Landslaget for lokalhistorie, og Follo Historielag.

§ 7 Vedtektsendringer

Forslag til endring av vedtektene meldes medlemmene minst 2 uker før årsmøtet. Ved endring av vedtektene kreves minst 2/3 flertall av de frammøtte medlemmer på årsmøtet.

§ 8 Oppløsning

Oppløsning av historielaget kan bare bestemmes av årsmøtet med 2/3 flertall. Lagets eiendeler skal i så tilfelle forvaltes av Follo Historielag inntil et nytt historielag stiftes.

VEDTEKTER OG KONTINGENT

I årsmøteprotokollen fra årsmøtet i mars -13, se annet sted i bladet, ble de foreslåtte vedtektsendringene vedtatt. Årskontingenten ble økt fra 200 kroner (2013) til 300 kroner (fra og med 2014). Den økte årskontingenten skal dekke inn to nye medlemsgoder.

De er :

- Kostnader for årboka "Follominne" levert/sendt til alle lagets medlemmer.
- Fra nå av vil alle våre medlemmer også få sitt eksemplar av lagets årlige kalender som del av kontingenten.

Medlemsbladet vil komme som før.

Styrets vurdering av vedtektsendringene i forhold til kontingentøkningen:

Kontingentøkningen innebærer at laget vil få ca 10 – 12.000 kroner mer i kontingent fra 2014. På bakgrunn av dette, ønsker styret at 2014-kalenderen (som kommer i desember 2013) leveres alle medlemmene, selv om inntekten (selvkost) først vil komme laget i hende etterskuddsvis (feb./mars 2014).

Som dere ser, kontingentøkningen inkluderer nå også kalenderen til hvert medlem (familiemedlem). Ja, for hvem er nærmere enn lagets egne medlemmer til å få kalenderen til rimeligst mulig pris ?

Dere får alle mer fra laget ved den økte kontingenten, og laget sikrer opplaget. Vi håper og tror at alle ser på årsmøtevedtaket som en god medlems- investering, så vel i egne medlemmer som det å få vervet nye medlemmer.

Styret.

MINNEMARKERING FOR JAN BAALSRUD

Seniorlauget i Kolbotn Idrettslag arrangerte lørdag 25 mai en minnemarkering for Jan Baalsrud. Anledningen var at det i år er 70 år siden Jan Baalsrud var i kamp med tyske styrker i Toftefjorden i Troms. Hans oppdrag var å organisere motstandsgrupper langs kysten samtidig som de hadde med seg sprengstoff for sabotasjeformål. Det var en stilfull og enkel minnemarkering som ble gjennomført, musikk ved Follo Seniororkester knyttet innslagene sammen. Det norske flagg og fanen til Kolbotn Idrettslag var plassert ved talerstolen. Første taler var Willy Østberg som

Willy Østberg på talerstolen

knyttet Jan Baalsrud opp mot lokalsamfunnet gjennom hans deltakelse i frivillig idrettsarbeid. Jan Baalsrud var formann i Kolbotn Idrettsklubb og han tok initiativ etter krigen for å slå sammen Arbeider idrettslaget, Skøyteklubben og idrettsklubben til Kolbotn Idrettslag. Han ble idrettslagets første sekretær. Ordfører Ildri Eidem Løvaas hedret Baalsrud som en lokal helt og som en av Norges største krigshelter. ”Vi er glad for å ha en av ”våre” som helt, men vi er også stolt av ham når vi må dele ham med hele landet.” Ordføreren takket de som tok initiativet til denne minnemarkeringen. Egil Bakke var dagens hovedtaler. Han tok for seg Baalsruds militære karriere fra deltakelsen i felttoget i Østfold 1940 og frem til krigens slutt. Gjennom Egil Bakkes tale fikk vi et unikt innblikk i Krigsheltens historie. Siste taler var Nils Ole Baalsrud som er formann i ”Stiftelsen Jan Baalsrud”. Han minnet om at Baalsruds fantastiske flukt ikke hadde vært mulig uten de gode lokale hjelperne. Det er ikke alltid at de som bidrar til en vellykket gjennomføring blir trukket frem. Dette var en rimelig påminnelse fra Nils Ole Baalsrud. Det er verd å merke seg at i de aktuelle kommuner i Troms minnes Jan Baalsrud årlig gjennom en ukes minnemarsj som dekker deler av fluktruten. Her i kommunen har vi siden 2008 hatt Jan Baalsruds plass som et sentralt sted mellom Kolbotn Torg og Kolben. Ellers kan vi friske opp minnet om strabasene han utholdt gjennom å se filmen ”Ni Liv” – den er tilgjengelig på DVD og ble vist i Kolben som avslutning på dette fine arrangementet.

Referent: Nils B. Olsen

Egil Bakke og Ildri Eidem Løvaas

Skiltet på Jan Baalsruds plass.

STUBLJAN –BRANNEN I 1913. ET HUNDREÅRSMINNE.

Stubljan var herregårdssete for Ljansbruket fra sent på 1600-tallet til midt på 1900-tallet. Bare på 1800 og 1900-tallet brukte eierne Stubljan som bosted, da hovedhuset ble opprustet til den herskapelige bygningen som framstår på malerier og fotografier.

Stubljan, foto av maleri 1854, av Gustav Adolph Mordt.

En vinternatt i 1913 skjedde det fatale at den gedigne bygningen brant ned til grunnen, med det meste av innbo og kulturskatter. Huset er aldri bygget opp igjen, og terrenget i Hvervenbukta framstår i dag ”som om noe mangler”.

Hvervenbukta 2013.

Paviljongen med hustuftene bakenfor og høyere opp i terrenget. Aktivistene i Gjersjøelva natur- og kulturpark har arbeidet med kultur minnene knyttet til Gjersjøelva og Ljansbruket i mange år. Vi var aldri i tvil om at 100-års minnet etter brannen burde markeres.

Det ble opprettet kontakt med Oslo kommune og Søndre Aker Historielag. I fellesskap ble det foretatt en grovrydding av brannruinen og områdene nærmest det tidligere gårdsanlegget senhøstes 2012.

I slutten av mai 2013, riktig nok noen måneder etter nøyaktig 100 år, samlet inviterte standspersoner fra Oslo, sammen med arrangørgruppen, og et 100-talls publikummere, seg på flaten foran ruinene, klar til standsmessig markering. Og markering ble det – med ”bulder og brak”. Markeringen åpnet nemlig med avfyring av 3 saluttkanoner og 2 smell fra hver av dem.

Saluttering, en av kanonene (den i midten) er original fra Stubljan. Kanonér Thea Sundt fyrer av.

Foto: Tor Wisløff.

Det ble lagt merke til på lang avstand, og særlig fra badende og solbadende i Hvervenbukta, på årets

første flotte badesøndag. Tor Wisløff, kontaktpersonen mot Oslo i miljøet ønsket velkommen. Han gjennomgikk i korte trekk særpreg ved historien knyttet til Stubljan og Ljansbruket, og skisserte ønske om å rehabilitere området, særlig barokkhagen, som likevel er en av de best bevarte i sitt slag i landet. Etterfølgende talere, Lars Aldén, leder av Søndre Aker historielag, beskrev nærmere enkeltheter ved brannen i 1913, og Mette Eggen fra Bymiljøetaten i Oslo, ga nærmere beskrivelser av tidskoloritten for Ljansbrukets storhetstid, og beskrev så langt det lar seg gjøre dagliglivet på godset.

Etter ca. 1 ½ times program kunne Tor Wisløff takke for oppmøtet, og

oppfordret interesserte til å følge prosjektet videre. Han minnet også om mulighetene for å få omvisning i Langbygningen i Gjersjøelva, noen hundre meter lenger sør. Der er det opprettet Lokalhistorisk museum, med bl.a. utstillinger fra Ljansbrukets virksomhet gjennom mer enn 400 år, både sett med arbeider-øyne og med sideblikk også på herskapelige gemakker.

Lars Aldén fra Søndre Aker historielag taler.

Ref. Egil Wenger.

ÅPNING AV LANGBYGNINGEN – MARITAS LOKALHISTORISKE MUSEUM

Onsdag 22 mai ble en ny epoke i vårt lokalhistoriske miljø innledet. Denne dagen ble en viktig del av vår felles lokalhistoriske kunnskap lagt ut for allmen bruk. Langbygningen, eller Maritas lokalhistoriske museum ble offisielt åpnet av Oppegårds ordfører Ildri Eidem Løvås. Det var invitert til åpningsseremoni gjennom vår nye lokalavis og på e – post til medlemmer av Oppegård Historielag.

Harald Lundstedt, Fred Hallager Juul og ordfører Ildri Eidem Løvaas.

På tross av at det ble en regntung ettermiddag og kveld hadde en rekke interesserte fulgt oppfordringen og møtt frem til høytideligheten. Noen kom også i embeds medfør, ordføreren er nevnt, en representant for Sparebankstiftelsen DNBNor og en fra Follo Museum var der. Selvfølgelig var også husets eier og museets mesen Fred Hallager Juul tilstede – det skulle bare mangle. Han ble forøvrig feiret med blomster fordi han dagen før hadde nådd den anseelige alder av 90 år.

Harald Lundstedt åpnet det hele med å forklare navnet som er gitt: **Maritas lokalhistoriske museum**, har fått sitt navn etter Marita Huseby som er en av initiativtakerne og ikke minst dugnadsarbeider i arbeidet med å få realisert samlingen. Museet står i sammenheng med Gjersjøelva og Ljansgodset og det arbeid som er gjort for å gjøre så mye som mulig av dette tilgjengelig for publikum. Oppgangssagen "Gurisaga" er en viktig del av dette. Ordføreren var den som offisielt åpnet museet. Hun trakk i sin tale frem frivilligheten og dugnadstimene som var lagt ned for å realisere dette. Det tar tid, spesielt å finne frem til og kvalitetssikre informasjon som skal presenteres. Hun trakk også frem det faktum at Barn- og unges kommunestyre i Oppegård hadde beskyttet Rådmannens innstilling om å bevilge penger til Kvernhuset

(170.000 kr) og museet (40.000 kr). Ungdommen hadde ivrig forsvart tanken om at det er viktig å ta vare på historien.

Eva Hoff Eriksen fra Sparebankstiftelsen DNBNor hadde også med seg en gave på 200.000 kroner for å ferdigstille Kvernhuset. Dette er penger som kommer godt med, og er en oppmuntring for de som har lagt ned så mye arbeid i dette.

Åpningshøytideligheten ble avsluttet med en hyggelig hilsen fra Follo Museums Hege Bodal.

Så var det tid for å se på samlingen, og de tilstedeværende lot seg imponere over det arbeidet som er lagt ned. Og selvfølgelig, gjenkjennelsen var stor når folk fikk se verktøy og redskaper fra daglig liv og virke. Huset som opprinnelig var bygget som 4 hus ble etter hvert bygget sammen og ga rom til 8 arbeiderfamilier. Her var det tatt vare på, og brakt tilveie husgeråd,

pyntegjenstander, leker og **Ordfører Ildri Eidem Løvaas studerer verktøy** annet som bidro til et fullstendig bilde av huset og det behov det dekket.

Så håper vi i Historielaget at dette museet blir til glede og nytte for alle i Oppegård kommune, og i det omliggende distrikt. De som har jobbet frem dette fortjener det. På internettetsiden: www.oppegard-historielag.org, finner du også informasjon om når Gurisaga demonstreres og når det går turer langs Gjersjøelva.

Åpningstider Gjersjøelva natur- og kulturpark høsten 2013

Onsd. 28.aug.	18.00	Oppgangssag og museum
Onsd. 4.sept.	18.00	Oppgangssag og museum Elvevandring
Onsd. 11.sept.	18.00	Oppgangssag og museum (usikker , værforbehold)
Søndag 22.september		Eventyrfestivalen Kontaktperson Tone Jørpeland Lunde 66812025 – tone@kolben.no Program Kl. 12.00-13.30 Museet er åpent -oppgangssag kjøres Kl. 13.00-15.00 Tur langs elva Kl. 12.00-14.30 Tillatt å fiske i elva Kl. 14.00-15.00 Grilling ved saga

OPPEGÅRD HISTORIELAG

MEDLEMSTUR TIL MARINEMUSEET I HORTEN

Det var en perfekt dag for en slik tur, regnet flommet over Østlandet lørdag 4 mai, og Historielaget hadde tillyst tur for medlemmer til Marinemuseet i Horten. Lenge spøkte det for hele arrangementet fordi påmeldingen var så laber. Medlemmer fra andre historielag i distriktet ble invitert for om mulig å fylle opp bussen. Til slutt ble vi 22 og styret besluttet å gjennomføre turen. Det var en helt riktig beslutning, for de som deltok applauderte arrangementet og synes det hadde vært en flott tur. Vi var også heldig og fikk en lokalt rekruttert sjåfør på bussen fra Schaus buss i Vestby. Sjåføren het **Jan Leira** og er kjent som blant annet musiker i ”Myrvoll – sekstetten”.

Vi forlot Oppegård og i løpet av ca en og en halv time var vi trygt plassert ved museet i Horten. Vi kom litt før det åpnet, så noen søkte straks til den lille lokale kafeèn ”To frustrerte fruer”. Der fikk vi nytrukket kaffe og nystekte vafler. Det var ikke lagt opp til omvisning på dette besøket, det er i stor grad lagt opp til selvstudium gjennom omfattende skriftlig dokumentasjon på de forskjellige områdene museet dekker:

- Storhetstiden til den dansk-norske marinen på 16- og 1700 tallet med bl a sjøhelten Tordenskiold og flåtebasen Fredriksværn.
- Krigen mot England i 1801 og fra 1807 til 1814.
- Oppbyggingen av en egen norsk marine etter 1814.
- Utviklingen før- under og etter de to verdenskrigene.

En av de to museumsvaktene var også stadig tilgjengelig i lokalene og kunne svare på mer detaljerte spørsmål. Og det er en fellesnevner på slike museumsbesøk: Det dukker alltid opp en eller flere som har detaljert kunnskap om et bilde, en beskrevet situasjon eller lignende, og de vil gjerne ha mer kunnskap eller bekreftet den informasjon de sitter med. Det er er også til nytte og glede for de andre deltakerne. Utstillingen består vesentlig av skipsmodeller, marinemalerier, fotografier og gjenstander fra hele marinens historie. Her var blant annet et bilde av Polarskuten ”FRAM” som ligger utenfor ”URANIENBORG” ved Bundefjorden. Strafferedskaper som ”nihalet – katt” var også i bruk på norske marinefartøyer – heldigvis ble det slutt på bruken av denne i 1866. Dagligdagse gjenstander benyttet ombord i fartøyene knyttet til forpleiningen er også spennende å se. En ”ukemeny” fra den dansk – norske marine viste at mannskapene fikk en rasjon brennevin eller øl til frokost hver dag.

Utendørs er det også utstilt større gjenstander som kanoner, skipsartilleri og annet skyts. Og ikke minst de to fartøyene: Ubåten **KNM Utstein** og Torpedobåten **KNM Blink**, begge er åpne og tilgjengelig for publikum.

I løpet av vel to timer fikk vi en gjennomgang av en stolt del av vår historie. Den norske marine har en stolt historie, og det er verd å merke seg at det var flest norske sjøfolk i den Dansk – Norske marine på 1600 og 1700 tallet. De var de beste sjøfolkene!

Hjemturen fra Horten gikk over sjø- og land, med Bastøfergen fra Horten til Moss og så raskeste vei hjem til Oppegård.

Øyeblikksbilde fra Marinemuseet i Horten lørdag 4.mai 2013.

Ref.: Nils B. Olsen

Oppegårds eldste skole - Bålerud skole 150 år – fra grendeskole til grendehus.

Skolen i Oppegård før 1863.

Den første skoleloven kom i 1739 hvor kong Christian 6. forkynte at alle barn i alderen 7-10 år skulle ha undervisning i kristendomskunnskap og lesning slik at de ville stå bedre rustet til bibellesning og konfirmasjonen. Hvis foreldrene ønsket det kunne barna også få lære å skrive og regne, men det tok lang tid før det ble vanlig. Fram til 1860 ble skolevesenet organisert som omgangsskoler hvor lærer og elever flyttet fra gård til gård og var noen dager på hvert sted.

Det kunne være stort fravær siden mange av barna måtte hjelpe til med gårdsarbeid eller ikke hadde klær eller sko å ha på seg. Jobben som lærer var også svært dårlig betalt. Den første tida etter 1780 var Oppegård sogn delt inn i to roder, øst og vest for Gjersjøen, men etter hvert ble sognet delt i tre roder hvor Svartskog-gårdene Sjødal, Kurud, Dal, Bålerud, Grønmo og de tre Oppegårdene dannet en av rodene. De to andre rodene var i nord: Hvitebjørn, Li, Vassbonn, Kullebunden, Ormerud og Ekomrud og i øst: Myrvoll, Greverudgårdene og Sætre.

Skolestart i 1863

I 1860 kom en ny skolelov som sa at dersom det var flere enn 30 elever i skolekretsen skulle det bygges egen skolebygning. På en eiendom i Bekkenstenveien, utskilt fra gården Bålerud, ble det bygget en skolestue med tilhørende lærerleilighet og et jordstykke, etter hvert kom det også fjøs med låve. Skolehuset ligger midt i krysset for ferdselsveiene oldtidsveien som går nord-sør og kirkeveien som går øst-vest, så dette var svært sentral plassering. Svartskog var selve senteret i sognet på den tiden, med kirke og kort vei til fjorden og båttrafikken til Christiania på Bunnefjorden.

Lærere og undervisning ved skolen

Hans Johnsen var Bålerud skoles første lærer. Han hadde vært omgangsskolelærer og kirkesanger i sognet siden 1840 og gikk av med pensjon i 1864. Han ble etterfulgt av Peder Pedersen som var lærer og kirkesanger i årene 1865-

Bålerud skole 1898. Lærer Jørgensborg med kone og skolebarna.

1878, han var også lærer på Kullebunden skole en periode. Pedersen giftet seg og flyttet til Kinsarvik i 1878 og stillingen ble lyst ut. Blant søkerne var Ole Halvorsen Jørgensborg fra Ringsaker. Han fikk jobben og var både lærer og kirkesanger i 38 år. Samtidig var han poståpner i 41 år fram til 1927. Kona Fredrikke Dortea tok håndarbeidsundervisningen og seinere var hun også sentralborddame på Svartskog, da telefonen kom. Jørgensborg var også svært aktiv i diverse kommunale og politiske verv.

På denne tiden varte skoleåret i 30 uker og elevene, som var i alderen 7-12 år, ble fordelt i to klasser, øvre og nedre avdeling. De eldste hadde 17 timer i uka og kom på skolen mandager, onsdager og fredager. De yngste hadde 16 timer i uka og kom tirsdager, torsdager og lørdager. Fagene var bibelhistorie og katekismen, lesning, regning, sang, geografi og historie. På 1880-tallet ble Bålerud og Kullebunden skoler innmeldt i skytterlaget i Akershus og det ble drevet iherdig skytetrening etter skoletid og arrangert skytekonkurranser mellom skolene med lærerne ved skolene i spissen.

I 1908 ble skolen utvidet med et ekstra klasserom. I 2. etasje ble et rom innredet som sløydsal og det ble plass til et værelse for en lærerinne. I løpet av de neste årene var det flere

lærerinner innom skolen, men da Magda Huseby begynte i jobben 1. januar 1917 starter en ny epoke. Hun ble trofast på skolen fram til 1951 da hun ble sykepermittert.

Jørgensborg ble pensjonist samme år som Huseby begynte og stillingen som lærer og kirkesanger ble lyst ut. Den nye læreren ble Haakon Eielsen Lundgaard som hadde vært ansatt på Greverud skole. Lundgaard var

også svært aktiv i organisasjoner og politikk, han stiftet Bålerud ungdomslag og satt i kommunestyret for Arbeiderpartiet på 1920-tallet. Lundgaard var ansatt på Bålerud skole fram til 1938 da han måtte trekke seg på grunn av sykdom.

Bålerud skole 1930. Lærerne Lundgård, Magda Huseby, fru Nilsen og fru Lundgård.

Skolens kjendiser

Roald Amundsens to adoptivdøtre, eskimojentene Kakonitta (Nita) og Camilla fra nordøst-kysten av Sibir, begynte på Bålerud skole en novemberdag 1922. De var elever på skolen i perioder over to år til Amundsen gikk konkurs og det endte for jentenes del at de ble sendt til Camillas familie (Carpendale) som etter hvert havnet i Seattle, USA. De bodde også en del hos familien til Oscar Wisting i Horten. Jentene ble plassert i hver sin klasse på grunn av aldersforskjellen, Camilla sammen med del eldste elevene og Kakonitta med de yngste. Begge hadde Magda Huseby som lærer og hun var særdeles fornøyd med Amundsen-jentene som også ganske sikkert var et spennende innsalg i den av-sidesliggende grenda. De sirlige skolebøkene til Camilla og Kakonitta er utstilt i et monter på jenterommet i polfarerens hjem Uranienborg.

Mot slutten for skolen og starten for grendehuset

Det stadig synkende elevtallet på Bålerud skole utover 1930-tallet var bekymringsfullt. Frivillig engelskundervisning fra 6.klasse ble innført på skolene på Kolbotn og Greverud fra 1937/38 og elever fra Bålerud som ville ha engelsk måtte begynne på Kolbotn skole. Skolestyret i kommunen bestemte at Bålerud skole fikk greie seg med en lærer og etter foreldrenes påtrykk ble det Magda Huseby som fikk fortsette.

Elever på Bålerud skole 1935-36.

I 1947 var det bare 26 elever igjen på skolen og nedleggelse av skolen ble stadig mer aktuelt. I flere foreldremøter og skolestyremøter i løpet av 1951 var skolens framtid tema. Til slutt ble nedleggelsen vedtatt og skolebarna har siden blitt skyssset med skolebuss til Kolbotn skole. Magda Huseby ble ikke med på flyttinga, hun var syk og utslitt etter et langt liv som lærer og fikk sykepermisjon til oppnådd aldersgrense i 1953.

Skolehuset med uthusbygninger og det hele ble i desember 1952 overlatt til foreningene på Svartskog. Etter en navnekonkurransen kom navnet Solheim på plass og stedet har siden vært i bruk som grendehus og fortsatt samlingspunkt til stor glede for Svartskogs unge og gamle. Bålerud skole/Solheim står på lista over historiske bygninger i Oppegård og ble skiltet i 2003.

Kilder til artikkel om Bålerud skole:

Bødtker, Bjørn Kihl: *Oppegårds skolehistorie 1739-1925*, 2004

Løvland, Birger: *Posthistorie fra Oppegård*, 2008.

Svensen, Ivar S.: *Camilla og Kaconitta. Roald Amundsen som familiefar*. 1982.

Siri Iversen

MINNEPLATTENE FRA 2. VERDENSKRIG

Artikkelen som sto i forrige nummer ble forkortet - av plasshensyn.

Vi finner det riktig å presentere resten av artikkelen i dette nummeret.

Bildene i forrige medlemsblad viste i alt tre platter. Bare en av dem ble kommentert, den som omhandlet nordmenn hjemmehørende i Oppegård, enten ved fødsel eller ved bosetting.

På bildet ovenfor henger denne omtalte platten i midten. På denne plattens venstre side (til høyre på bildet) er det satt opp en tilsvarende minnetavle over en gruppe jøder fra Tsjekkoslovakia og Østerrike som i 1939 hadde søkt tilflukt i Norge. De bosatte seg i Oppegård, men ble innhentet av jødeforfølgelsene. De ble deportert av tyske myndigheter i 1942/43. Ingen av dem overlevde dødsleirene. Noen i Oppegårdsamfunnet husker dem kanskje.

Navnene er.

Walter Einzinger	1905 – 1942
Ernst Knöpfler	1906 – 1942
Helen Knöpfler	1915 – 1942
Leopold Knöpfler	1939 – 1942
Odd Knöpfler	1940 - 1942
Emil Gunst	1891 - 1943
Lilly Gunst	1911 - 1942
Gertrud Gunst	1930 - 1942

I nyere tid er det også kommet opp en tredje minnetavle.
Den er et minne etter en FN-soldat, fra Oppegård, **Gorm Bjørnar Hagen**.

Med tillatelse fra tidligere ordfører i Oppegård, Tore Haugen, gjengis avslutningen på hans minnetale 17. mai 2012.

*Det hender noen sier – blir vi aldri ferdig med krigen.
Jeg tror ikke det – og jeg håper at vi aldri gjør det. Etter hvert som
2. verdenskrig kommer på avstand, ser vi stadig klarere hva som
sto på spill den gang. Det var skjebnekamp om verdier og livsform.
Vi lærte at ikke bare friheten må forsvares – også freden må forsvares.
Derfor deltar norske kvinner og menn i fredsoppdrag mange steder i
verden – på våre vegne. Det er krevende og farlige oppdrag – noen
setter livet inn. En av dem var Gorm Bjørnar Hagen. Han ofret
livet i FN's fredsbevarende styrker i Libanon i 1993. Med respekt,
anerkjennelse, og takknemlighet, legger vi ned en krans for å hedre
de falnes minne.*

Kilder (jf også artikkelen i forrige nummer):

Follominne 1985. Her henvises det til bokverket

Våre Falne 1939 – 1945, som tar forbehold for at stoffet ikke nødvendigvis er 100 % rett.

Manus for minnetalen 17.mai 2012 v/Tore Hugen.

Minneplatene.

Etterord:

I artikkelen i forrige nummer refererte vi navn på personer født og/eller bosatt i Oppegård som satte livet til under krigen, men som ikke er med på plattene, kanskje fordi deres tilknytning til Oppegård først ble klarlagt etter at den opprinnelige minnetavlen var avduket. Det har vært stilt spørsmål ved hvorfor minnetavlen ikke er ajourført i ettertid. Kanskje noen vet noe om det? Kanskje bør tavlene suppleres? Kanskje finnes det meninger om dette i Oppegård-befolkningen?

Egil Wenger

Kalender 2014

Gamle veier og veifar – Oppegårds viktigste kulturminne.

Historielagets kalender 2014 er i rute, og vil bli lagt ut for salg i løpet av november. Tema for neste års kalender er: Gamle veier og veifar – Oppegårds viktigste kulturminne.

Oppegård har fortsatt et imponerende veinett fra de tidligste tider, med oldtidsveier, kirkeveier, bygdeveier og kongeveier som ligger der stort sett uendret siden veiene gikk ut av bruk. Og trafikken ble overtatt av jernbane, fylkesveier og Europaveier.

I Follo forøvrig og i det meste av landet ligger de gamle veifarene under asfalt, traseene er tatt i bruk av moderne veisystemer. Men i Oppegård ble nye traseer tatt i bruk, de gamle veifarene var ikke egnet til å oppgraderes for moderne trafikk.

Å kartlegge og bevare de gamle veifarene har som kjent vært Historielagets viktigste oppgave siden starten i 1986. Arbeidsgruppen som har i oppdrag å lage neste års kalender har som mål å videreføre dette arbeidet, å beskrive historien bak veien, hvordan veier hang sammen med veinettet i våre nabokommuner (Oslo, Ski, Ås og Nesodden) påvise nøyaktig hvor veien går slik at man nå kan anvende disse som turveier. Vi tror at det beste vern er gjennom bruk.

Tilgangen på stoff er meget god, og her finnes mye spennende historie. Men arbeidsgruppen mangler bilder som kan fortelle litt av historien langs veien. For eksempel bilder som beskriver gårdsdrift, husdyrhold og mennesker langs veien.

Dersom du ønsker å bidra med slike bilder eller har kunnskap om slike ta kontakt med Bjørn Egil Jensen, mobiltelefon: 92 01 19 08.

Hvem gjør hva i Oppegård Historielag

Arbeidsgruppene som er ”undrebruk” av styret ledes av følgende:

Kulturminner i utmark: Ansvarlig - Egil Wenger

Aktivitetsgruppen: Ansvarlig - Einar Skillebekk

Info – gruppen: Ansvarlig: Nils B Olsen

Kalender 2014: Redaktør – Bjørn Egil Jensen

Repr. I Lokalhistorisk museum, Langbygningen: Marita Huseby

”Bygdebok” og WIKI: Kommunens bokkomite

Stokkebåten: Ansvarlig – Bjørn Lunder

Gruppene arbeider i henhold til fullmakt fra styret/leder. Gruppene har oppnevnt en ansvarlig (se over). Disse representerer gruppene overfor styret. Gruppene tar eksterne kontakter og egne initiativ etter behov. Det rapporteres fra arbeidet i gruppene på alle styremøter. En skriftlig og utfyllende rapport leveres på styrets møte før jul.

Utsikt fra Kolbotnveien 34, Poverud, romjula 1967.

Foto: Steinar Karlsrud.

Nærmest er krysset Kolbotnvn. - Solbråtanvn. - ”Stasjonsbakken”. Til høyre Tårnhuset. Kommunens eiendom på muren bak Kolbotnvn. Er den gamle telefonsentralen erstattet av murkolossen som ligger der i dag. Det lave brune huset ble bygget av fam. Sveen, og fikk nok ikke stå i mange år. Bak det *Kringsjå*.

Aktivitetene høsten 2013 – bli kjent med naboen.....

Programmet denne gang bærer preg av det kommende 100-års jubileum for overgangen fra ”annex - sogn under Nesodden herred” til egen kommune i 1915. Vi har satset på Nesodden-krefter for å bli bedre kjent med vår tidlige partner. Foredragsholderne (alle er lokalhistorikere på Nesodden):

Harald Lorentzen, forfatter av Nesoddens historie, bind 3, kunnskapsperson for båttrafikken rundt Nesodden.

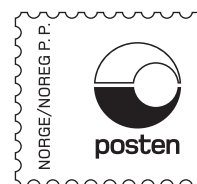
Christian Hintze Holm, har skrevet bind 2 av Nesoddens historie, var ordfører i Nesodden 2003 – 2011, er for tiden ansatt i Follo Museum.

Stein Turtumøygard, har bl.a. skrevet et hefte ”Historiens spor i Nesoddenmarka”, og om kyststien Blylaget - Nesoddtangen.

Når	Hvor	Hva
Torsdag 5. sept. Kl. 18.00	Oppmøte: Svartskog kirke, parkeringsplassen. Ta på godt fottøy.	Rusletur. Oldtidsveien sørover på Bålerud, Søndre Oppegård, Sjødal, ned Sjødalen, Sjødalstrand, og tilbake langs kysten til kirken. Turen kan forkortes for de som ønsker det.
Lørdag 14. sept. kl. 10.00	Start: Bussholdeplassen ved Statoil, Kolbotn, sørgående, og p.plassen ved Greverud skole kl. 10.15.	Busstur. Nesodden rundt, med Harald Lorentzen som guide.
Torsdag 3. oktober kl. 19.00	Grendehuset, Oppegård.	Foredrag. Christian Hintze Holm, Nesodden og Oppegård, 1837 – 1915, ”Fra annex til storesøster”.
Torsdag 24. oktober kl. 19.00	Grendehuset, Oppegård.	Foredrag. Stein Turtumøygard, Nesodden, ”Nesodden i husmennenes århundre”.
Torsdag 21. november Kl. 19.00	Grendehuset, Oppegård.	Foredrag. Harald Lorentzen, Nesodden, ”Kulturminnene langs Nesoddens kyst”.

Vi kommer til å be om et lite økonomisk bidrag ved arrangementene (unntatt rusleturen 5. sept.) – frivillig. For bussturen setter vi en fast pris ut fra deltagelsen, men maksimalt 200 kroner.

Har du spørsmål, kontakt Einar Skillebekk, tlf. 66 99 19 97 / 92 05 05 95.

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

Avsender: Oppegård Historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn

HVA SKAL BLADET HETE ?

NAVNEKONKURRANSE FOR

MEDLEMSBLADET

Oppegård Historielags medlemsblad som du nå holder i hånden heter bare Oppegård Historielags medlemsblad. Vi i styret vil gjerne ha et eget navn på bladet. Gjerne noe som er knyttet til historie – lokalhistorie eller at det er et middel for kommunikasjon til lagets medlemmer.

Derfor utfordrer vi leserne til en navnekonkurranse for bladet. Vi ønsker forslag innsendt pr e - post til: post@oppegard-historielag.org, eller pr vanlig post til Oppegård Historielag, Postboks 12, 1411 Kolbotn. Juryen for konkurransen er Historielagets styre.

Benyttet forslag vil selvfølgelig bli behørig premiert.
Styret.